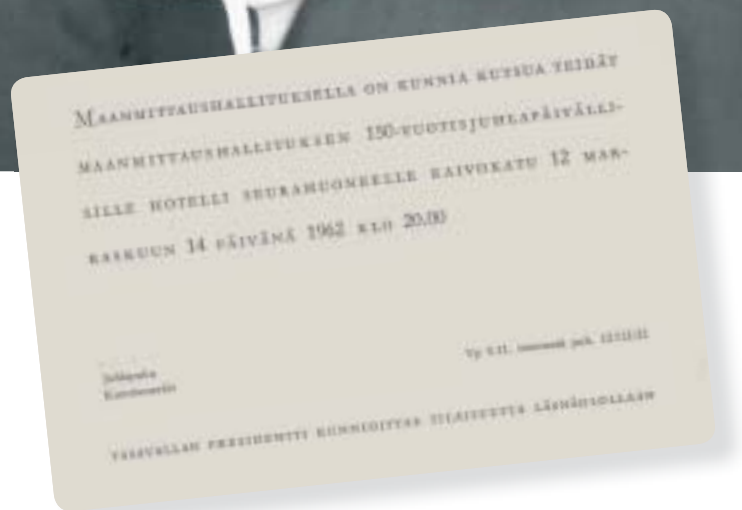
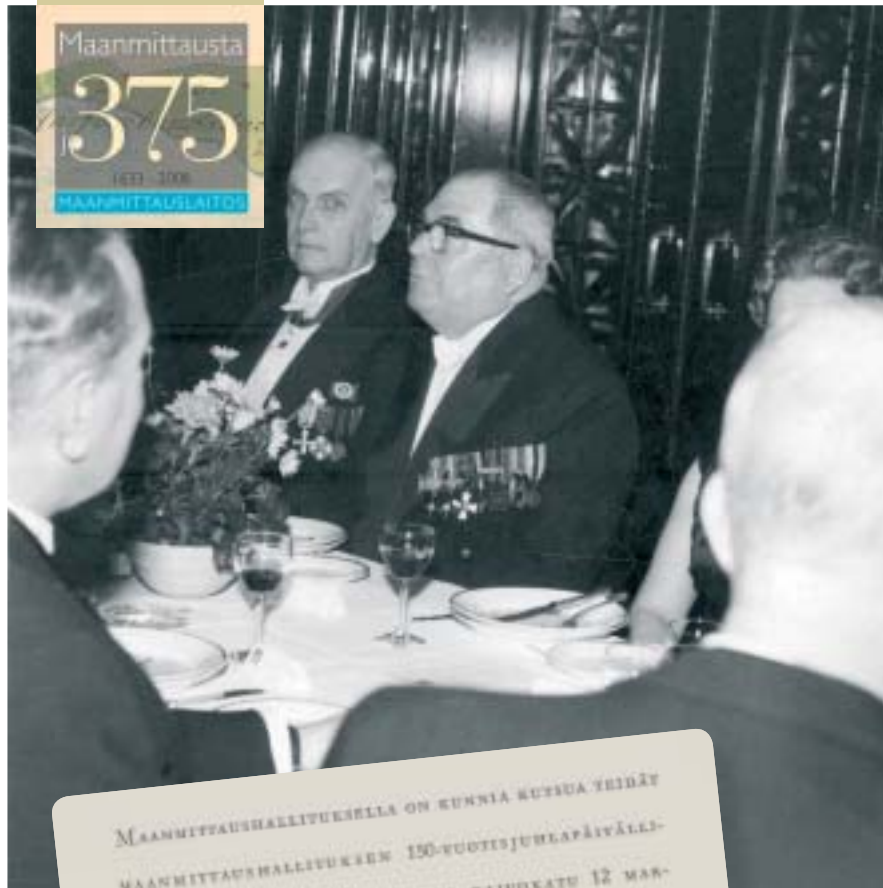

Heikki Hakkila jäi eläkkeelle v. 1992 Oriveden maanmittauspiirin piiri-insinöörin virasta. Tämä hänen muisteluksensa auskultanttiajastaan Maanmittaushallituksessa 1960-luvun taitteessa on hausimpia kirjoituksia, joita allekirjoittaneella on ollut ilo Maankäytössä julkaista. Se oli aikaisemmin numerossa Maankäyttö 3/1987, mutta ansaitsee nyt, Maanmittauslaitoksen 375-juhlavuoden kunniaksi, tulla uuden polven nautittavaksi.

Toimitus huomauttaa, että nuoremmat lukijat hakeutukoot varttuneemman virkatoverin läheisyyteen, jotta eräät kirjoituksen selkeät mutta kokemattomille avautumattomat asiointilat ja käsitteet aukeaisivat. Kirjoitus on siis vuodelta 1987 eikä sitä ole siitä päivitetty.

Heikki Hakkila

VS. NUOREMPANA INSINÖÖRINÄ MAANMITTAUSHALLITUKSESSA

ENNEN NYKYISTÄ. keväällä 1972 voimaan tullutta organisaatiota eli ns. taksa-aikaan vastavalmistunut insinööri otettiin maanmittausauskultantiksi, jollaisena hän työskenteli kaksi vuotta. Auskultantti ei saanut itsenäisesti suorittaa toimituksia, vaan hän työskenteli jonkun maanmittausinsinöörin virka-apulaisena. Sen jälkeen maanmittaushallitus määräsi hänet ylimääräisen maanmittausinsinöörin toimeen.

Keväällä 1960 kaksi auskultanttivuotani tuli täyteen. Töitä oli kyllä tarjolla, mutta valita sai vain kahdesta, joko Oulun lääniin tai Lapin lääniin. Ja jotta nuori insinööri ei olisi luullut liikaa itsestään,

oli käytäntö, että Lapin lääniin halunneet määrättiin Oulun lääniin ja päinvastoin. Lappiin saivat niihin aikoihin komennuksen muun muassa **Timo Naapuri** ja **Kalle Granqvist**.

Yli-insinööriksikö?

Minullakin oli jo passitus Lapin lääniin, kun toukokuussa 1960 eräänä aamuna maanmittaushallituksen hallinnollisen toimiston päällikkö, yli-insinööri (vastaa nykyisin lähinnä maanmittausneuvosta) **Otto Salmenkivi** soitti ja ilmoitti minulla olevan tunti aikaa miettiä, tulisinko maanmittaushallitukseen töihin. Salmenkivi kehotti erityisesti ottamaan huomioon,

”Kaikki oli hyvin muodollista ja tarkkaa ja vs. nuorempi insinööri oli tarkalleen virkanimikkeensä mukaisessa asemassa.”

Heikki Hakkilan arkisto

”Ja jotta nuori insinööri ei olisi luullut liikaa itsestään, oli käytäntö, että Lapin lääniin halunneet määrättiin Oulun lääniin ja päinvastoin.”

”Kolmivuotisen mittahallituskomennukseni ehdoton kohokohta oli, kun pääsin syksyllä 1962 mukaan hotelli Seurahuoneelle Maanmittaushallituksen 150-vuotisjuhlapäivällisille, joita tasavallan presidentti Urho Kekkonen kunnioitti läsnäolollaan. Juhlan arvoa ei himmentänyt lainkaan se, että mahduin mukaan varapaikalle jonkun arvohenkilön peruutettua osanottonsa eikä sekään, että sijoitukseni E-pöydässä oli viimeisen sakaran viimeinen tuoli.”

että hän nuorena miehenä vastaavassa tilanteessa oli lähtenyt hallitukseen ja on nyt se mikä on. Kun siis minullekin 30 vuoden kuluttua oli selvästikin luvassa yli-insinöörin virka, ilmoitin suostuvani.

Kesäkuun alussa aloitin maanmittaushallituksen hallinnollisessa toimistossa vs. nuorempana insinöörinä. Salmenkiven oikeana kätenä oli ennestään **Matti Heiskala** ja minusta tuli vasen käsi. Jouduin tai oikeastaan pääsin Matin huonetoveriksi ja

hän olikin paitsi hauska juttumies myös erinomainen opastaja sekä hoidettavakseni tulevien asioiden että maanmittaushallituksessa noudatettavien menettely- ja käytöstapojen suhteen. Siihen aikaan kaikki oli hyvin muodollista ja tarkkaa ja vs. nuorempi insinööri oli tarkalleen virkanimikkeensä mukaisessa asemassa.

Kuljin muutaman kuukauden päivittäin junalla Hämeenlinnasta, Aikataulun mukaan juna saapui Helsinkiin 8.23 ja työt

alkoivat 8.30. Täyttä vauhtia juosten ehdin Kirkkokadulle määräaikaan, mutta usein juna oli muutaman minuutin myöhässä. Kellokortteja ei kylläkään ollut, mutta en tiennyt mitään sen pahempaa kuin joutua myöhästyneenä samaan hissiin pääjohtaja **Seppälän** tai ylijohtaja **Suomaan** kanssa.

Kustannukset alas

Sisäpalveluohjesääntö oli hiukan armeijan kaltainen. Jossain määrin oli tullut

Heikki Hakkilan arkisto

Jakoasiain osaston esittelijöitä kirjoituksen ajalta. Vasemmalta Virtanen (kamreeri), Jallar Hongisto, Heikki Hietalahti, Eetu Merus, juristi (jonka nimeä ei selvitetty), Maiju Pettinen, Angelita Mattila, Lauri isotalo, Heikki Anttinen, Anna-Maija Silvola, Urpo Vilenius ja Matti Heiskala.

“Väitettiin, että virkänimityksissä ansiopisteet saatiin kertomalla maanmittaushallituksessa palvellut vuodet kahdella, konttorivuodet puolellatoista ja kuukausipalkkavuodet yhdellä. Nämä laskettiin yhteen ja siitä vähennettiin taksavuodet.”

jo sentään helpotusta, kun kamreeri oli vaihtunut. Matti Heiskala kertoi edellisen kamreerin vaatineen, että uutta lyijykynää haettaessa oli vanha tynkä luovutettava tilalle ja että täytekynästä oli muste töistä lähdettyessä tyhjennettävä pulloon, ettei illalla pääsisi kirjoittamaan yksityiskirjeitä valtion musteella.

Tehtävänäni olivat aluksi erilaiset palkkiolaskuihin (maanmittausmaksulaskuihin) liittyvät asiat, lähinnä alistukset. Matti opasti niissä ja kertoili samalla sotamuistoja, kuinka komppanian keittiömies teki soppaa umpijäässä olevista mädistä perunoista ja lehmän verestä, joka juoksettiin puolen metrin mittaisiksi heranauhoiksi.

Rakennussuunnitelma (-kaava) -alueella lohkomistaksaan tuli ilman muuta 20 %:n korotus, mutta jos oli erityistä syytä, hallitus saattoi myöntää korotusta 50 %:iin asti.

Korotuksen määrä riippui paitsi työhön kuluneesta ajasta, myös työn laadusta. Matti opetti systeemin. Jos koordinaattieroista lasketut rajamitat poikkesivat kartalle merkityistä rajamitoista huomattavasti, oli työ huolimattomasti tehty eikä korotusta myönnetty. Jos taas koordinaattieroista tuli täsmälleen samat mitat kuin kartalle oli merkitty, oli rajamitat selvästikin saatu laskemalla niitä maastossa mittaamatta. Nytkään ei ollut edellytyksiä korotuksella.

Jos erotus oli kohtuullinen, korotusta maksettiin. Asiaan vaikutti lisäksi se, oliko toimituksen tehnyt taksamies vai oliko se kuukausipalkkatoimiston, jollaisia silloin jo muutamia oli, tekemä. Edellisessä tapauksessa oli korotus vähän pienempi kuin jälkimmäisessä. Siihen aikaan ajettiin jo voimakkaasti kiinteälle palkkaukselle siirtymistä ja jotta siirtyminen tapahtuisi kivuttomammin, alettiin taksamiehiä pitää hiukan muita huonompana. Väitettiin, että kun maanmittaushallitus teki ehdollepanoja virkänimityksiä varten ja vertaili viran hakijoita toisiinsa, niin ansiopisteet saatiin kertomalla maanmittaushallituksessa palvellut vuodet kahdella, konttorivuodet puolellatoista ja kuukausipalkkavuodet yhdellä. Nämä laskettiin yhteen ja siitä vähennettiin taksavuodet.

Taksalogia tutuksi

Työnäni olivat siis palkkiolaskuihin liittyvät tehtävät. Asetus maanmittauspalkkiosta oli kaikkine hienouksineen oma tieteenhaaransa, taksalogia. Harmittaa vieläkin, että sitä tietoa, missä olisi etevämpi kuin useimmat muut, ei enää tarvita. Kun olin käsiteltävän asian huolella valmistellut, esitin ratkaisuna Salmenkivelle, joka joko hyväksyi esitykseni tai muutti sitä hiukan. Tämän jälkeen asiaa koskeva päätöskirje kiersi asessori **Aminoffin** ja ylijohtaja Suomaan kautta pääjohtajan allekirjoitettavaksi. Aivan mitättömätkin asiat kiersivät siis kaikilla kollegion jäsenillä eli kolleegoilla, niin kuin vahtimestarit heitä nimittivät. Jos asia oli hiukan vaativampi, käsiteltiin se kollegion istunnossa. Kun esittelijä oli saanut asian valmiiksi, hän ilmoittautui kirjallisesti esittelyyn. Sen jälkeen oli istuttava omassa huoneessa odottamassa. Minnekään ei voinut poistua, ei edes WC:hen, joka oli talon toisessa päässä, sillä kutsu kollegion eteen saattoi tulla heti, iltapäivällä, ylihuomenna tai seuraavalla viikolla.

Juhlallista

Esittelytilaisuus oli juhlallinen. Yli-insinööri Salmenkivi oli kyllä tehnyt sinunkaupat, mutta ne eivät olleet voimassa istuntosalissa. Esittelijää puhuteltiin kolmannessa persoonassa. Kun asia oli ratkaistu, esittelijä muotoili parhaansa mukaan asiaa koskevan kirjeen, joka kiersi kaikkien kautta virkaikäjärjestyksessä ja aina seuraava korjaili edellisen tekstiä. Salmenkivi joskus harmistuneena nimitti Pilkku-Iivariksi hänen tekstinsä korjaajaa. Niin ehkä nimitti esittelijäkin, mutta vain omassa mielessään. Joka tapauksessa siihen aikaan päätös oli sen paremmin muotoiltu,

mitä pitemmin pystyi kirjoittamaan käyttämättä pistettä välillä. Silloin omaksuttu tuntuu vaivaavan yhä vieläkin.

Palkkiolaskuistusten lisäksi toisena työnäni oli palkkiolaskujen vuositarkastus. Koko maan laskut, yhteensä 20 000 kappaletta, käytiin vielä hallituksessa läpi, vaikka ne oli jo perusteellisesti tarkastettu maanmittauskonttoreissa.

Kohtuullinen normi oli 300 laskua päivässä, Turun ja Porin läänin laskuja kuitenkin vain 100, koska niissä oli siihen aikaan paljon huomautettavaa. Paras päivätulokseni oli 600 laskua.

Tarkkuutta vaativaa

On otettava huomioon, että siihen aikaan herranpelko oli alemmissa virkamiehissä vielä niin suuri, ettei tullut mieleenkään kääntää kahta tai useampaa laskua samalla kertaa, mikä olisi helpottanut työtä melkoisesti. Joskus löytyi paljonkin huomautettavaa, joskus oli vaikeaa saada jotakin näkyvää aikaan. Esittelijän kunniasiana oli joka läänin laskuista löytää edes pikkuvirheitä tai puutteita. Poikkeuksen tekivät Ahvenanmaan laskut, jotka hyväksyttiin sellaisenaan siitä syystä, että asiaa koskeva kirje tehtiin ruotsin kielellä ja edellisiltä vuosilta oli käytettävissä vain sellainen malli, jossa laskut hyväksyttiin huomautuksitta. Perinteen rikkoi vasta nykyinen yli-insinööri **Angelita Mattila**, jonka kielitaito oli pari luokkaa parempi kuin Matilla ja minulla.

Alko apuna piiriäossa

Myöhemmässä vaiheessa, kun Heiskalan Matti oli lähtenyt Ivaloon ja minusta tullut Salmenkiven oikea käsi, toimin organisaatiokomitean ”apusihteerinä”. Tehtävänä oli piiriäön suunnittelu. Oli tehty periaatepäätös, että toimistoja perustetaan vain kaupunkiin ja kauppaloihin (myöhemmin päätös muuttui, mm. Oriveden toimisto). Tuli selvittää, missä keskuksessa kunkin maalaiskunnan väki asioi.

Itsestään selvää oli, että renkolaiset asioivat Hämeenlinnassa, mutta oli myös paljon rajatapauksia. Jos silloin olisi jaettu aloitepalkintoja, Matti olisi varmaan saanut pääpalkinnon. Hän oli saanut kaikkien aikojen oivalluksen. Siihen aikaan vaadittiin viinakortti ja Alkon myymälöitä oli vain kaupungeissa ja kauppalloissa. Kukin otti viinakortin siihen kaupunkiin tai kaupalaan missä muutenkin asioi. Alko oli laatinut tilaston, josta ilmeni, miten kunkin maalaiskunnan viinakortit jakaantuivat eri kaupunkien ja kauppaloiden kesken. Lamminkunnan tilasto osoitti, että viinakortteja oli hiukan enemmän Hämeenlinnaan kuin

Lahteen. Näin siis Lammi kuului Hämeenlinnan maanmittauspiiriin. Yksinkertaista, eikö totta? Ei tarvittu mitään tietokoneita. Kerran Salmenkivi tuli hiukan ennen kello 16:ta huoneeseeni ja määräsi seuraavaan aamuun organisaatiokomitean istuntoa varten kääntämään Ruotsin maanmittausmaksulain suomen kielelle. Työmäärään ja kielitaitooni nähden annettu määräaika oli todella vähäinen. Tulipahan sekin tehtyä.

Pöytä palasiksi

Hallinnollisen toimiston tilat olivat vaatimattomat ja kalusto hyvin vanhanaikaista. Ilmakuvatoimistolla oli paremmat kalusteet ja joskus pelastimme roskalaatkolta omaa käyttöömmä pois heitettyjä tuoleja ja kaappeja. Esittelijöiden huoneisiin ei uutta kalustoa riittänyt.

Istuntosaliin hankittiin niihin aikoihin uusi, 7-metrinen tammipöytä. Pulmana oli selvittää, kuinka se saadaan neljänteen kerrokseen kapeita kierreportaita pitkin. Kaksi henkilöä kulki seitsemämetrisen köyden kanssa toinen etupäässä ja toinen takapäässä portaat ylös.

Hyvin onnistui. Pöytä tilattiin ja saatiin, mutta se ei mahtunutkaan portaita ylös. Ei ollut huomattu, että köysi taipui. Niinpä pöytä sahattiin kahtia ja koottiin lopullisella paikallaan uudelleen.

Muistot miellyttävät

Hallinnollisessa toimistossa työskenteli samaan aikaan muun muassa Hämeen läänin tarkastajan virasta tullut erittäin tietorikas ja rehti virkamies **Urpo Vilenius**, joka aikanaan jäi eläkkeelle maanmittausneuvoksen virasta, edellä jo mainittu Angelita Mattila, josta niihin aikoihin tuli julkis hänen voitettuaan erinomaisella autonajotaidollaan vuoden autonaisen tittelin sekä nykyinen korkeakoulun professori **Ossi Heiskanen**, joka silloin jutuillaan nauratti työtovereita ja nykyään tietyvästi oppilaitaan.

Silloin ei ollut nykyiseen tapaan jatkokoulutusta, vaan tehtävien vaatimat erikoistiedot kulkivat perintönä henkilöltä toiselle. Henki esittelijöiden keskuudessa oli hyvä ja kaikki opastivat toinen toisiaan. Hallituksessa oli miellyttävää työskennellä.

Erityisellä kiitoksena ja kunnioituksella muistelen yli-insinööri Otto Salmenkiveä, joka arvokkaana mutta samalla lämpimällä ja isällisellä tavalla otti nuoren taloon tulleen insinöörin hoivaansa. Ihailulla muistelen myös ylijohdaja Väinö Suomaata, jonka tiedot kaikesta jakolainsäädäntöön liittyvästä olivat täydelliset ja joka muisti kaiken maanmittaushallituksessa 30 vuoden aikana tapahtuneen uskomattoman tarkasti.

Kun olin palvellut sovitut kolme vuotta ja ylentynyt vs. nuoremasta insinööristä vt. nuoremaksi insinööriksi, sain toivomani määräyksen Hämeenlinnan maanmittaustoimistoon. Yli-insinööri Salmenkivi ojensi lähtiäislahjan ja piti puheen, jossa kiitteli ahkeraksi ja paljon aikaansaaneeksi. Puheen perusteella arvelin hänen tarvitsevan ainakin kaksi henkilöä tilalleni ja kysyinkin, kuka tulee tilalleni. Salmenkivi vastasi, ettei toistaiseksi kukaan.

HEIKKI HAKKILA s. 1932, yo Tampereen yk 1951, DI TKK 1958, maanmittausauskultantti 1958–60, nuorempana insinöörinä maanmittaushallituksen hallinnollisessa toimistossa 1960–63, toimitusinsinöörinä Hämeenlinnan ja Oriveden maanmittaustoimistoissa 1963–74, apul. piiri-insinöörinä Oriveden maanmittaustoimistossa 1974–81, piiri-insinööri/maanmittausjohtaja Oriveden maanmittaustoimistossa 1981–1992.

Tärkeintä on
pisteiden välillä
säästetty aika

SOKKIA SRX robottitakymetri

Paras prismaton mittausta. Laaja ohjelmisto. Varma kauko-ohjaus. Uusi kohdistustapa nopeuttaa työtä ja säästää virtaa. Automaattinen kohdistus prismoihin ja tarratähyksiin. Bluetooth-tiedonsiirto yli 300 m. Teollisuusstandardien mukaiset tiedonsiirtovälineet (USB, CF jne.).

Geostar Oy

Tulppatie 16–18B | 00881 Helsinki | Puh. 09–2532 5000 | www.geostar.fi

 Geostar
MAANKÄYTTÖ 3/2008 29